

NORBERG
Norbergs Kommun

Barn- och utbildningsförvaltningen

Plan mot diskriminering och kränkande behandling

Källgardens förskola
Verksamhetsår: 2016-2017

Grunduppgifter

Verksamhetsformer som omfattas av planen

Förskola 4-5 år

Ansvariga för planen

Förskolans utvecklingsgrupp; Lena Österberg, förskollärare, Anneli Seldén, förskollärare samt Camilla Rickman Wikström, förskollärare.

Vicki Bergström, förskolechef

Vår vision

Allas lika värde.

Planen gäller

2016-08-19 – 2017-05-30

Verksamhetsår

2016-2017

Barnens delaktighet

Barnen är utifrån förutsättningar och behov delaktiga i arbetet, bl.a. genom intervjuer och samtal.

Vårdnadshavarnas delaktighet

Vårdnadshavare får muntlig genomgång av planen vid inskolning. Planen anslås på förskolans anslagstavla samt hanteras årligen på förskolans föräldramöte/samrådsmöte. Vartannat år genomförs brukarenkät där några frågor handlar om arbetet mot diskriminering och kränkande behandling.

Personalens delaktighet

All personal är delaktig i arbetet med planen. Gemensamma diskussioner förs kontinuerligt.

Nyanställd personal, både visstids- och tillsvidareanställd, får muntlig genomgång av planen.

Förankring av planen

Nyanställd personal, både visstids- och tillsvidareanställd, får muntlig genomgång.

Vårdnadshavare får muntlig genomgång av planen vid inskolning. Planen anslås på förskolans anslagstavla samt hanteras årligen på förskolans föräldramöte/samrådsmöte.

Barnen är utifrån förutsättningar delaktiga i arbetet.

Utvärdering

Planen ska vara ett levande verktyg i det dagliga arbetet.

Beskriv hur fjolårets plan har utvärderats

Genom diskussioner/reflektioner, observationer på olika sätt, och analyser.

Delaktiga i utvärderingen av fjolårets plan

Avdelningens förskollärare ansvarade för att utvärderingen genomfördes. All personal har inte varit delaktig pga omorganisation och nya arbetslag vid flera tillfällen under terminen.

Resultat av utvärderingen av fjolårets plan

Vi har haft någorlunda regelbundna FUG-möten (förskolans utvecklingsgrupp=förskollärare) under året. Vi har diskuterat förskolans pågående processer. Vi har inte riktigt lyckats ha "Planen mot diskriminering och kränkande behandling" som en fast diskussionspunkt på våra p-möten.

Vi har haft för få pedagogiska personalmöten.

Vi har varit bättre på att vara delaktiga i barnens lek och aktiviteter både inom- och utomhus.

Vi har delat barngruppen betydligt oftare än tidigare.

Den pedagogiska innemiljön har ständigt diskuterats och förbättrats. Nu finns fler "rum i rummen"!

Vi behöver bli bättre på att informera vårdnadshavare om att planen finns och vad innehållet betyder samt även tydliggöra den för barnen.

Årets plan ska utvärderas senast

2017-06-10

Beskriv hur årets plan ska utvärderas

Vi ska diskutera Planen på våra p-möten under läsåret. Vi ska ha det som en fast punkt på dagordningen. All personal ska vara delaktig och tycka till. Planen och dess innehåll ska fortlöpande diskuteras i förskolans utvecklingsgrupp. Vårdnadshavare kommer att få vara delaktiga i utvärderingen genom en enkät under våren -17. Det presenteras på Samrådsmöte för föräldrarna.

Ansvarig för att årets plan utvärderas

Processledaren.

Främjande insatser för barns lika rättigheter och möjligheter

Alla som arbetar i förskolan diskuterar sina egna normer och attityder samt sådana normer och attityder som genomsyrar den pedagogiska verksamheten.

Förskolan ger barnen möjligheter att återkommande uppleva under ledning och stöd av vuxna hur normer, attityder och hur goda relationer ska vårdas.

Områden som berörs av insatsen

- Kränkande behandling
- Kön
- Könsidentitet eller könsuttryck
- Etnisk tillhörighet
- Religion eller annan trosuppfattning
- Funktionsnedsättning
- Sexuell läggning
- Ålder

Mål och uppföljning

Förskolan har i uppdrag att arbeta för barns lika rättigheter och möjligheter samt mot diskriminering, trakasserier och all form av kränkande behandling.

En trygg miljö i förskolan är en förutsättning för att barn ska kunna utvecklas.

Likabehandlingsarbetet handlar om att skapa en förskola fri från diskriminering, trakasserier och kränkande behandling.

Insats

- Alla som arbetar på förskolan är positiva föredömen och goda förebilder.
- Vi skapar trygghet.
- Vi stärker barnets självkänsla.
- Delar upp barnen i mindre grupper.
- Vi betonar i samtal och handling alla människors lika värde.
- Vi ser till att pojkar och flickor får samma rättigheter och möjligheter.

Ansvarig

Processledare

Datum när det ska vara klart

2017-06-10

Kartläggning

Kartläggningsmetoder

- Observationer och lyhördhet för vad som sker i den dagliga leken för att säkerställa att diskriminering av något slag inte förekommer.
- I utvecklingssamtalen med vårdnadshavaren talar vi om barnens trivsel, trygghet, utveckling och lärande.
- Gemensamma reflektioner/diskussioner i arbetsgruppen som en fast punkt på personalmöten för att säkerställa att vi arbetar mot målen.
- Enkätundersökningar bl.a. till vårdnadshavare, som rör trygghet, normer och värden.

Områden som berörs i kartläggningen

Trygghet och trivsel, delaktighet och inflytande, normer och värden samt bemötande.

Hur barn och föräldrar har involverats i kartläggningen

Barnen involveras både genom spontana och planerade samtalsstunder.

Daglig föräldrakontakt samt utvecklingssamtal minst 1 gång/år.

Enkätundersökning.

Hur personalen har involverats i kartläggningen

All personal är delaktig i arbetet med kartläggningen. Gemensamma diskussioner förs på förskolan.

Resultat och analys

Vi vuxna är viktiga för att barnen ska känna trygghet, så för att höja tryggheten hos barnen så behöver vi vuxna bli ännu mer delaktiga i lek och aktiviteter.

Vi behöver bli bättre på att informera barn och föräldrar om att planen finns och bättre på att berätta om innehållet i planen. Göra den mer synlig! Det görs nu vid inskolning och samrådsmöte, men behöver göras vid fler tillfällen.

En trygg miljö i förskolan är en förutsättning för att barn ska kunna utvecklas.

Likabehandlingsarbete handlar om att skapa en förskola fri från diskriminering, trakasserier och kränkande behandling. Som en del av kartläggningsarbetet på förskolan svarar vårdnadshavare anonymt på olika påståenden. Dessa områden berörs: trygghet och trivsel samt normer och värden. Sammanställning av svaren blir ett av underlagen till förskolans fortsatta arbete.

I Brukarenkät våren 2016, för vårdnadshavare med barn i förskola är svarsresultatet följande för påståenden;

- *Personal i mitt barns förskola arbetar aktivt för att inte något barn skall behandlas illa:* 26% svarar instämmer helt och 48% svarar instämmer i huvudsak. Nöjdhetsgraden har stigit från föregående år.
- *Mitt barn känner sig trygg i förskolan:* 30% svarar instämmer helt och 39% svarar instämmer i huvudsak. Nöjdhetsgraden har sjunkit något från föregående år.

Förebyggande åtgärder

Områden som berörs av åtgärden

- Kränkande behandling
- Kön
- Könsidentitet eller könsuttryck
- Etnisk tillhörighet
- Religion eller annan trosuppfattning
- Funktionsnedsättning
- Sexuell läggning
- Ålder

Mål och uppföljning

Vi som pedagoger är noga med hur vi bemöter barn, vårdnadshavare och kollegor och därmed är vi goda förebilder. Vi arbetar aktivt för att barnen ska utveckla sin förmåga att visa hänsyn och respektera varandra.

Barnen ska känna sig trygga både inom- och utomhus.

Målet är att skapa Vi- känsla i gruppen, men också att se och bekräfta varje barn.

Alla barn ska ha möjlighet att delta i lek på förskolan, inget barn får bli exkluderat.

Ingen på avdelningen, varken barn eller personal får utsättas för diskriminering eller kränkande behandling.

Åtgärd

- Vi delar upp barnen i mindre grupper under dagen.
- Vi har samling i helgrupp där vi går igenom närvaro och frånvaro.
- Vi arbetar med bilder och symboler för att öka trygghet och förståelse.
- Vi har styrda aktiviteter, t.ex. grupplekar.
- Vi skapar trivselregler.
- Vi har vuxennärvaro i lek och aktiviteter.
- Vi har språkstöd för barn med annat modersmål än svenska några dagar i veckan.
- Vi har rutiner för säkerhetsställande av tillräcklig tillsyn/ uppsikt över samtliga utrymmen både inom- och utomhus.
- Vi betonar i samtal och handling alla människors lika värde.
- Vi ser till barnens intressen och behov när vi utvecklar vår lek- och lärmiljö.
- Vi använder litteratur, t.ex kompisböcker

- Vi arbetar aktivt med värdegrundsfrågor genom samtal, rollekar, samarbetslekar och drama.
- Vi utvecklar ett förtroendefullt samarbete mellan personal och vårdnadshavare omkring barnet.
- Vi ska ge vårdnadshavare och barn en god introduktion i förskolan.
- Samtal vid hämtning/lämning, utvecklingssamtal, vårdnadshavarmöte/samrådsmöte, enkät till vårdnadshavare 1-2 ggr/år.

Motivera åtgärd

Förskolan ska vara rolig, trygg och lärorik för alla barn.

Inget barn ska i förskolan utsättas för diskriminering på grund av kön, etnisk tillhörighet, religion eller trosuppfattning, sexuell läggning hos någon anhörig eller funktionsnedsättning eller annan kränkande behandling. Verksamheten ska syfta till att barnens förmåga till empati och omtanke om andra utvecklas, liksom öppenhet och respekt för skillnader i människors uppfattningar och levnadssätt.

Ansvarig

Processledare

Datum när det ska vara klart

2017-06-10

Rutiner för akuta situationer**Policy**

En trygg miljö i förskolan är en förutsättning för att barn ska kunna utvecklas. Likabehandlingsarbete handlar om att skapa en förskola fri från diskriminering, trakasserier och kränkande behandling.

Rutiner för att tidigt upptäcka trakasserier och kränkande behandling

Personal har god uppsikt över barnen. Närvarande vuxen; ser, hör, känner och märker vad som sker. Personal har ständiga diskussioner och reflektioner.

- Vi har vuxennärvaro i lek och aktiviteter.
- Vi har rutiner för säkerhetsställande av tillräcklig tillsyn/uppsikt över samtliga utrymmen både inom-och utomhus.

Personal som barn och föräldrar kan vända sig till

All personal. I första hand avdelningens personal, i andra hand förskolans personal. Föräldrar kan även vända sig till förskolechef.

Rutiner för att utreda och åtgärda när barn kränks av andra barn

Uppmärksamma händelsen genom att prata med barnen om vad som hänt.

De vuxna ser till att det barn som utsatts för diskriminering/kränkning får upprättelse för det inträffade, genom tröst och genomgång av det inträffade.

Vårdnadshavare och förskolechef ska informeras och vidare åtgärder vidtages, om behov finns.

Förskolans åtgärder ska dokumenteras.

Förskolans åtgärder rapporteras av förskolechef till huvudman, barn- och utbildningsutskottet.

Rutiner för att utreda och åtgärda när barn kränks av personal/vuxen

Om någon vuxen, personal eller vårdnadshavare, uttrycker sig eller handlar diskriminerande/kränkande, ska det påtalas direkt till berörd.

Den vuxne ska tas åt sidan vid påtalandet, och få redogöra för handlingen.

Förskolechef ska informeras, och ev. åtgärder vidtages.

Förskolans åtgärder ska dokumenteras, på utvecklingssamtalsblankett.

Förskolans åtgärder rapporteras av förskolechef till huvudman, barn- och utbildningsutskottet.

Rutiner för uppföljning

I förskolan är målet att båda parter, efter hantering av händelser med diskriminering/kränkande behandling ska få upprättelse och må bra. Båda parter ska få stöd och hjälp.

Rutiner för dokumentation

Noggrann dokumentation ska göras vid alla misstänkta fall av trakasserier, kränkningar eller mobbning. Detta gäller alltså oavsett om kränkningen sker mellan barn – barn, vuxen – barn eller barn – vuxen. Förskolechef har huvudansvaret för att dokumentationen sker. Med dokumentation avses både tjänsteanteckningar och mötesanteckningar. Förskolechef ansvarar för att föra anteckningar vid samtal med barn och vårdnadshavare.

Ansvarsförhållande

När en förskollärare, lärare eller annan personal får kännedom om att ett barn anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling anmäler förskollärare/annan personal detta till förskolechef med det snaraste.

Förskolechef anmäler detta skriftligt till huvudmannen.

På huvudmannens uppdrag startar förskolechef skyndsamt en utredning av omständigheterna till den anmälda kränkningen efter att förskolechef fått kännedom om densamma.

Efter att en grundlig utredning genomförts ansvarar förskolechef för att de åtgärder vidtas som visat sig krävas för att förhindra kränkande behandling i framtiden.

Ärendet, inklusive insatta åtgärder, dokumenteras och återrapporteras till huvudmannen.

Förskolechef ansvarar för att uppföljning sker innan ärendet avslutas.

Dokumentationen förvaras hos förskolechef.

Begrepp

Diskriminering

Diskriminering är när förskolan på osakliga grunder behandlar ett barn sämre än andra barn och behandlingen har samband med diskrimineringsgrunderna kön, könsidentitet eller könsuttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning, eller ålder. Diskriminering kan vara antingen direkt eller indirekt.

Direkt diskriminering

Med direkt diskriminering menas att ett barn missgynnas och det har en direkt koppling till någon av diskrimineringsgrunderna. Ett exempel kan vara när en flicka nekas tillträde till en förskola med motiveringen att det redan går så många flickor på den aktuella förskolan.

Indirekt diskriminering

Indirekt diskriminering sker när en förskola tillämpar en bestämmelse eller ett förfaringsätt som verkar vara neutralt, men som i praktiken missgynnar en elev på ett sätt som har samband med diskrimineringsgrunderna.

Om exempelvis alla barn serveras samma mat, kan förskolan indirekt diskriminera de elever som på grund av religiösa skäl eller på grund av en allergi behöver annan mat.

Trakasserier och kränkande behandling

Gemensamt för trakasserier och kränkande behandling är att det handlar om ett uppträdande som kränker ett barns värdighet. Några exempel är behandling som kan vara slag, öknamn, utfrysning och kränkande bilder.

Trakasserier

Trakasserier definieras i diskrimineringslagen som ett uppträdande som kränker ett barns värdighet och som har samband med någon av diskrimineringsgrunderna (jämför kränkande behandling nedan).

Det kan bland annat vara att man använder sig av förlöjligande eller nedvärderande generaliseringar av till exempel ”kvinnliga”, ”homosexuella” eller ”bosniska” egenskaper. Det kan också handla om att någon blir kallad ”blatte”, ”mongo”, ”fjolla”, ”hora”, eller liknande. Det gemensamma för trakasserier är att de gör att ett barn känner sig hotad, kränkt eller illa behandlad.

Kränkande behandling

Kränkande behandling definieras i skollagen som ett uppträdande som kränker ett barns värdighet, men som inte har samband med någon diskrimineringsgrund.

Sexuella trakasserier

Trakasserier kan också vara av sexuell natur. De kallas då för sexuella trakasserier.

Vuxna måste vara uppmärksamma på och agera i situationer där barnens lek inte präglas av frivillighet, ömsesidig nyfikenhet och intresse, exempelvis när de leker doktorslekar.

Repressalier

Personalen får inte utsätta ett barn för straff eller annan form av negativ behandling på grund av att vårdnadshavaren har anmält förskolan för diskriminering eller påtalat förekomsten av trakasserier eller kränkande behandling.

Diskrimineringsgrunder

Kön

Med kön avses enligt diskrimineringslagen att någon är kvinna eller man.

Exempel på händelser som kan vara diskriminering och trakasserier:

- En flicka går före en pojke i kön till en förskola med motiveringen att det redan finns en stor majoritet pojkar på förskolan. [diskriminering]
- När barnen leker på gården berättar Peter för sin förskollärare Gunilla att han vill ha en likadan röd mössa som Fatima. Han tycker att den är väldigt fin med små glitterhjärtan på. Gunilla säger skrattande ”Då kanske vi ska kalla dig för Petra, så att de andra inte tror att du är Fatima”. Hon berättar för de andra barnen om det och alla skrattar åt Peter. [trakasserier på grund av kön]

Könsidentitet eller könsuttryck

Med könsöverskridande identitet eller uttryck avses enligt diskrimineringslagen att någon inte identifierar sig som kvinna eller man eller genom sin klädsel eller på annat sätt ger uttryck för att tillhöra ett annat kön.

Diskrimineringsombudsmannen har valt att använda sig av begreppen könsidentitet eller könsuttryck eftersom lagens begrepp könsöverskridande identitet eller uttryck signalerar att det som skyddas är en avvikelse från ”det normala”.

Diskrimineringsgrunden ska inte förväxlas med grunden sexuell läggning. Transpersoner kan vara såväl homo-, bi- som heterosexuella.

Exempel på händelser som kan vara diskriminering eller trakasserier:

Sedan ett år tillbaka markerar Erik, 5 år, tydligt att hon helst vill vara flicka och kallas hon och henne. Föräldrarna har gått med på hennes önskemål att bära klänning. En dag är Erik ledsen när pappa kommer till förskolan för att hämta henne. Hon berättar att hon inte fick följa med på utflykt eftersom hon vägrade att ta på sig ett par byxor. Pappa frågar personalen varför Erik skulle byta till byxor och får svaret: ”Det får vara någon måtta med tramset.” Pappan blir också uppmanad att i fortsättningen klä Erik i ”riktiga kläder” eftersom några barn har börjat reta henne för att hon bär klänning. [diskriminering och trakasserier]

Etnisk tillhörighet

Med etnisk tillhörighet menas enligt diskrimineringslagen nationellt eller etniskt ursprung, hudfärg eller annat liknande förhållande.

Alla människor har en etnisk tillhörighet. En person som är född i Sverige kan vara rom, same, svensk, kurd eller något annat. En och samma person kan också ha flera etniska tillhörigheter.

Exempel på händelser som kan vara diskriminering eller trakasserier:

- En förskola med många barn med annan etnisk tillhörighet än svensk ger förtur åt etniskt svenska barn när man tar in nya barn för att inte få en alltför segregerad barngrupp. [diskriminering]

- En av förskollärarna uttalar sig negativt om polacker inför barnen. I barngruppen finns det ett polskt barn som tar illa vid sig. [trakasserier]

Religion eller annan trosuppfattning

Diskrimineringslagen definierar inte religion eller annan trosuppfattning. Enligt regeringens proposition (2002/03:65) bör endast sådan trosuppfattning som har sin grund i eller samband med en religiös åskådning som till exempel buddism eller ateism omfattas av diskrimineringskyddet. Andra etniska, politiska eller filosofiska uppfattningar och värderingar som inte har samband med religion faller utanför.

Exempel på händelser som kan vara diskriminering eller trakasserier:

- Axel går i Evangeliska Fosterlands-Stiftelsens söndagsskola. Hans dagbarnvårdare säger ”Usch, vilket trams! Ska du bli en sådan där bibelfanatiker?” [trakasserier]
- Salima blir ledsen eftersom några av de andra barnen brukar skratta åt hennes mamma som bär muslimsk huvudduk när hon kommer och hämtar henne. En av barnskötarna tröstar Salima, men vidtar inga andra åtgärder. [trakasserier]

Funktionsnedsättning

Med funktionsnedsättning menas i diskrimineringslagen varaktiga fysiska, psykiska eller begåvningsmässiga begränsningar av en persons funktionsförmåga som till följd av en skada eller sjukdom fanns vid födelsen, har uppstått därefter eller kan förväntas uppstå.

Exempel på händelser som kan vara diskriminering eller trakasserier:

- Anna som har ADHD får inte börja på samma förskola som sin storebror. Kommunen, som tillämpar syskonförtur, tycker i detta fall att Anna ska börja på en annan förskola. Där finns det andra barn med samma diagnos och personalen har därför kunskap om denna. [diskriminering]
- David har muskeldystrofi som gör att han går klumpigt och ostadigt och har lätt för att falla. Några av barnen brukar reta David och kallar honom ”Snubbelfot”. Personalen har hört att han blir retad, men har inte vidtagit några åtgärder. [trakasserier]

Sexuell läggning

Med sexuell läggning avses enligt diskrimineringslagen homosexuell, bisexuell eller heterosexuell läggning.

Exempel på händelser som kan vara diskriminering eller trakasserier som har samband med sexuell läggning:

- Det har gått bra på förskolan tills James äldre bror kommer på besök. Några av barnen har hört när deras storasyskon i negativa ordalag kallat James bror för böj. Nu får James inte vara med och leka eftersom han har en ”äcklig” storebror. Eftersom en av de vuxna på förskolan hör ordväxlingen utan att reagera känner James att han inte har någon att vända sig till. [trakasserier]
- Johanna är ny på förskolan och ska fylla i sitt familjetråd. Hon får en förtryckt mall där mammans och pappans namn ska fyllas i. Hon vill ha ett nytt papper med mamma och pappa, men får till svar att hon kan stryka över pappa och skriva dit ”den andra tantens” namn. [diskriminering]

Ålder

Med ålder avses enligt diskrimineringslagen uppnådd levnadslängd. Skyddet mot åldersdiskriminering omfattar alla, unga som gamla. Åldersnormen kan se olika ut i olika sammanhang, men generellt drabbas yngre och äldre av diskriminering på grund av ålder. Skyddet gäller alltså även i förskolan.

Det är dock tillåtet att särbehandla på grund av ålder, till exempel om särbehandlingen är en tillämpning av skollagen.

Exempel på händelse som kan vara trakasserier:

Malte är den enda sexåringen som går kvar i förskolan och inte har börjat i förskoleklass. Det är hans föräldrar som valt det. De andra barnen retar honom ofta för det. [trakasserier]